

Tipografia: Braşov, piaşa mare nr. 22
BIBLIOTECA DE ANUNCIURI:
Braşov, piaşa mare nr. 22
Imprimerie mai primosă în Viena
Budin's Hof- und Buchdruckerei
(Hof- und Buchdruckerei)
Berni M. Dukas, A. Oppel, J. Dom-
berger; în Budapesta: A. V. Gold-
berger; Anion Meas Eckstein Bernat;
în Frankfurt: G. L. Dawds; în Ham-
burg: A. Steiner.
Preţul inserţiunilor: o serie
gazetară pe o săptămână 6 or.
şi 80 or. Simbru pentru a pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarifar şi învolală.
Reclama pe pagina III-a o
serie 10 or. v. a. său 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU LIV.

„Gazeta” este în stăruire d
ABONAMENTUL PERITRU ANULU
Pe unu an 12 fl., pe sase lun
6 fl., Pe trei luni 3 fl.
PERITRU ROMÂNIA ŞI STRĂINĂTATE:
Pe unu an 40 franco, pe sase
luni 20 franco, pe trei luni
10 franco.
Se primumără la toate oficiile
postale din intru şi din afară
şi la dd. colectorii.
ABONAMENTUL PERITRU BRAŞOV:
la administraţiune, piaşamare
Nr. 22, etagiul I.: pe unu an
10 fl., pe sase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în
casă: Pe unu an 12 fl., pe
sase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu exemplar 5 or. v. a. său
15 bani.
Atătu abonamentele oătă şi
inserţiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 262.

Braşov, Mercuri, 27 Noemvre (9 Decemvre).

1891

Braşov, 26 Noemvre st. v.

Lanţul maghiarisării pe tôte
têrêmurile pare a nu mai avê
sfêrşit. Guvernele unguresci şi-au
luat ca o „sublimă” chiâmare
„naţională” sistematica scurtare a
drepturilor limbei şi culturai na-
ţionalităţilor din patriă şi, în ga-
lopul uriaş pe calea maghiari-
sării, duşmanii limbei şi ai cul-
turai nôtstre naţionale au atentat
dîlnic la bunul cel mai scump
al unui popor, — la condiţia lui
de viaţă, — la limba şi cultura
lui naţională.

În privinţa acêsta ministrul
de tristă amintire Trefort n'a fost
nicî decăt mai inferior actualu-
lului ministru de culte şi instruc-
ţiune publică, contele Albin Csáky,
ér cel din urmă nu este cătuş
de puţin mai violent şi mai
despotic, ca cel dintăiu.

Punctul de căpeteniă, asupra
cărui şi-au îndreptat ei acêstă
detestabilă activitate, au fost şi
sunt şcolile, séu învăţământul
nostru românesc. Asupra acestui
punct, acêşti duşmani neimpă-
caţi au lucrat şi atentat siste-
matic. La 1879, prin articolul
de lege XVIII, au introdus limba
maghiară în şcolile nôtstre popo-
rale elementare, ca obiect de în-
văţământ, obligat a se preda
câte 17—28 de ore pe săptămână;
la 1883, prin articolul de lege
XXX, au smuls conducerea mai
multor gimnasii din mânil au-
torităţilor nôtstre bisericesci, scur-
tând în mod înspăimântător,
orî chiar eliminând propunerea
în limba română în şcolile nôtstre
medii; ér în timpul mai recent
prin monstruosul proiect de lege
al „Kisedovurilor” au decre-
tat introducerea limbei maghiare
chiar şi în sinul familielor, aten-
tând prin acêsta la dreptul cel
mai sânt al părinţilor, adecă
la dreptul de a-şi cresce copii
în limba lor naţională.

Cel mai nou atentat însê în
contra autonomiei confesiunilor
nôtstre îl învolvă în sine cunos-
cutul proiect de lege privitor
la *salariisarea învăţătorilor*, pe care
ministrul Csáky l'a aşternut dî-
lele acesteia camerei deputaţilor
din Budapesta.

Cetitorii nôtstri cunosc în parte
cuprinsul şi tendinţa acestui pro-
iect, pe care îl specificăm mai
jos.

Din punct de vedere al gu-
vernului unguresc, acêst proiect
de lege în timpul de faţă mai
ales e fôrte bine venit. Guver-
nul unguresc nu putea sê afle
un mijloc mai potrivit, spre a
se insinua pentru viitoarele alege-
ri de deputaţi, ca acêst proiect de
lege, prin care se întesce la sdro-
birea totală a autonomiei şcolare
a confesiunilor.

Gravitatea atentului însê o
vor simţi cu atăt mai virtos şi
în măsură cu mult mai mare
confesiunile nôtstre românesci, carî
deşi mai restrinse în mijloce şi
fôrte împovărate, totuş susţin şco-
lele populare din propriile lor
puteri, fiindcă statul nu le aju-
toră cu nimic.

Guvernul, în loc de a recu-
nosce greutăţile confesiunilor şi
a-le veni în ajutor în nisuiţele
lor culturale, după cum ar re-
cere principiul dreptăţii şi al
echităţii, ba după cum e prevê-
dută chiar şi în legile înarticate,
dér nerespectate, ale ţerei, — vine
acum şi profită de strimtoarea, în
care au fost ele aduse prin vi-
tregitatea stăpânirii unguresci,
vrênd a-le face cu totul imposi-
bilă dezvoltarea învăţământului
lor în cadrul autonomiei.

Cum ar mai putê fi vorbă de
o autonomie şcolară a confesiuni-
lor nôtstre, când pentru un mi-
serabil ajutor de 50—60 fl. sta-
tul îşi arôgă dreptul de a ocupa
posturile de învăţători la şcolile

nôtstre cu sateliţi de ai sêi, carî
în loc de a servi cauzele învê-
ţământului în sensul dorinţei
confesiunilor, vor avê sê corte-
şescă cauzelor aceluia, carî sunt
cu totul străine şi contrare in-
tereselor şi aspiraţiunilor nôtstre?

Cestiunea papală.

După ce ministrul-preşedinte di
Rudini termină vorbirea sa, sê ridică
deputatul Cavallotti, care declară,
că nu e mulţumit cu discursul ministru-
preşedinte. Vorbitorul, după ce critică
cele espuse de di Rudini încheiă cu
asigurarea, că el va vota în contra unei
moţiuni de încredere dată guvernului.

După aceea luă cuvântul *Imbriani*,
care cu o voce puternică, dice că are
drept, ca pe acea partidă, care cerşese
graţia dela stăruire, sê o numescă o
partidă ticălosă. (Preşedintele sună clo-
potelul strigând: „Dacă mai conti-
nui astfel, ridică şedinţa!”) *Imbriani*
însê şi continuă vorbirea sa vehementă,
între strigăte nesfârşite, până când în
fine preşedintele Biancheri, şi părăsese
locul. Şedinţa se suspendă pe timp
de 10 minute; când se deschise éraşi,
deputatul *Imbriani* dă unele lămuriri.

După aceea luă cuvântul fostul
ministru-preşedinte *Crispi*, în mijlocul
unei tăceri adânci. *Crispi* combăt
aserţiunile lui di Rudini asupra legii de
garanţie. Cum gândeam eu asupra acestei
legi, dise *Crispi*, e cunoscut. Dacă în
Vatican ar şedeă un apostol, atunci
trebuie încunjurat cu o întreită liber-
tate, pentru ca sê-şi pôta exercita cu o-
nôre oficiul séu preotesco pentru binele
credincioşilor din lume. În Vatican se
afă un pretendent politic, un duş-
man al Italiei, un conspirator în
contra independenţei nôtstre, cărui
trebuie sê-i arătăm cinste (Aplause în
stânga.) Dacă nu m'aţi fi résturnat
asi fi schimbătu legea. (Haritate frenetică.
Intreruperi sgomotose.) Apoi amintind
evenimentele din 1870, adecă circularul
umilitor al lui *Visconti-Venosta*, încheiă
cu cuvintele: „De va izbucni un rês-

boiu, atunci acesta va fi un rêsboiu ge-
neral. Vai de aceia, carî nu vor fi
pregătiţi” (Sgomot).

Ministrul di *Rudini*, luând cuvân-
tul şi exprimă uimirea sa faţă de cele
auđite. Mă mir, dice între altele di Ru-
dini, că *Crispi* m'î atribue cuvinte, pe
carî nu le-am rostît nicî odată. Sunt
mândru pe aceea, că sunt Italian, şi
sciu, că naţiunea va sci sê-şi păstreze
unitatea şi independenţa ei fără ajutor
străin. Eu am dîs, că tôte vorbirile
aceste asupra declaraţiunilor con-
telui *Kalnoky* şi despre cestiunea ro-
mană sunt vorbe gôle, căci e cunos-
cut, că Austria, Italia şi Germania s'au
aliat şi s'au obligat pentru ocrotirea
reciprocă a teritoriilor lor. Despre a-
ceea, că Italia nu şi-ar putê apăra uni-
tatea şi independenţa ei, când vor
ajunge lucrurile între viaţă şi môrte,
n'am dîs nimic, numai aceia pot sus-
ţine aşa ceva, carî nu m'au înţeles
sêu n'au voit sê mă înţelegă. (Aplause
prelungite.) Apoi vorbi ministrul de
interne *Nicotera*, deputaţi, *Bovio*,
Bonghi şi alţii. Apoi deputatul din
maioritate *Barazzuoli*, presentă
camerei următoarea moţiune:
„Camera ia la cunoştiţă declaraţiunile
guvernului şi încuviinţeză politica
externă, internă şi bisericescă a
acestui.” Acêstă moţiune se va
discuta în şedinţa viitoare.

Salarisarea învăţătorilor.

Diarele din capitală aducă sci-
rea, că ministrul unguresc de
culte şi instrucţiune publică, con-
tele Albin Csáky, a presentat
deja camerei deputaţilor noul
sêu fêt, adecă „*Proiectul de lege
pentru salariisarea învăţătorilor*.”

În Nr. 204 al fôiei nôtstre fă-
cênd amintire de acêst proiect
am dîs, că statul nu numai
că nu dă nimic pentru învăţăm-
entul românesc, ci d-lă Csáky
umblă acuma anume sê ne strim-
toeze şi sê ne silêscă sê primim
icî colo, câte-un mic ajutor
de stat pentru ca sê aibă cuvânt

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

(18)

Cerşitorea dela Ponts des Arts.

Novelă de *Vilhelm Hauff*; trad. de *Cornel Scurtu*.
31.

Ea se apropiă în virful degetelor.
El vèd, cum ei i se înroşi faţa, când
se apropia. Femeia privi lung pe cel
ce durmia; ea oftă adênc şi părea, că
şi şterge lacrimile. Apoi se apropiă; se
plecă asupra lui, suflarea ei îl atinse
ca o solă cerescă, care vestia apropi-
rea dulcelor ei buze; se plecă mai ad-
ênc şi gura ei se lipi atăt de lin
de gura sa, precum se lasă aurora dimi-
neţii asupra colinelor.

Atunci el nu se mai reţin, re-
pede cuprinse cu braţul séu talia ei, şi
cu un mic ţipet de spaimă cădă ea
în genunchi. El sări în sus înspăim-
ântat, credea, că e leşinat, dér ea
era fără grai şi tremura tare; el o
ridică, o trase lângă sine pe bancă plin
de voluptatea revederei; îi acoperia
gura cu sărutări înfocate, o strângea
la peptul séu: „În fine te am éraşi,
te am scumpă fiinţă!” strigă el: „nu est
un chip înşelător, tu trăiesci, te ţin în

braţe, ca şi atunci, şi te iubesc ca şi
atunci şi sunt fericit, căci şi tu mă
iubesc!” O roşată viuă se ivi pe faţa
ei, ea nu dise nimic, ci se silia înza-
dar sê se desfăcă din braţele sale. „Nu,
nu te mai lasă”, dise el, şi lacrimi, la-
crămî de fericire se iviră printre genele
sale; „acum te ţin bine, şi nicî o putere
din lume nu te va deslipi de mine. Vino,
aruncă masca acêsta, voescă sê vèd
întrêga ta faţă, ah, totă-deuna trăiai în
visurile mele!” Ea părea că voescă, ca
cu ultima putere sê ţină masca; ea sufla
greu, se lupta cu el, dér tînêrul esta-
siat de bucuria, de a se sci ferioit
după atâtea neajunsuri, nu o lăsă de
loc sê triumfeze. Cu o mână îi ţin
braţele, cu mâna cealaltă tremurând îi
ridică pâlăria, desfăcând masca şi vèd —
pe soţia amicului séu.

— „Iosefo!” strigă el, ca aruncat
într'o prăpastie, ér ideile lui începeau
sê se încurce. „Iosefo!”

Palidă, încremenită, fără lacrimi,
sta ea lângă dînsul şi dise suridînd
cu duioşă: — „Da, Iosefa.”

— „D-ta aşadêră m'ai înşelat?”
dise el cu amărăciune, trecîndu-i tôte
speranţele, tôte fericirea sa de mai na-

inte. „O, mai fi putut crăta cu comedia
acêsta. Totuş”, continuă el trecîndu-
i o idee prin minte: „pentru Dumneđeu,
de unde ai inelul, de unde ai cârpa?”

Ea roşi din nou, lacrimile o podidiră
şi-şi ascunse capul la sinul lui. — „Nu,”
strigă el, „trebuie sê-mi răspunđi; e in-
elul meu, e cârpa mea, te conjur, cum
au venit aceste în mânil d-tale, de
unde ai inelul?”

— „Dela tine!” şopti ea, şi ruşinată
se alipi mai tare de dînsul.

Atunci o idee îi străbătă ca un
fulger spiritul; încă-lă orbia acêstă
lumină viuă, dér el ridică lin capul
ei şi o privi cu iubire şi admiraţiune.
„Tu est? visezi éraşi?” dise el, după
ce o privise lung. „Nu diceai, că tu
est scumpa mea fată? O, Dumneđeule,
ce vèl zăcea pe ochii mei? Da, aceştia
sunt obrăjii tăi frageđi, aici e gura ta
încântătoare, care astăđi nu m'a sărutat
pentru prima-ôră!”

O viuă roşetă se ivi pe faţa ei. „Lă
privi cu amor şi cu încântare. „Ce ar
fi fost cu mine, decât nu erai tu, băr-
bat generos”, esclamă ea, şi lacrimile
îi inundă ochii. „Îţi aducă binecuvên-
tarea bunei mele mame, i-ai uşurat dî-

lele ei din urmă şi ai alinat durerea ei.
O! Cum pot sê-ţi mulţamesc? Ce s'ar
fi întâmplat cu mine fără tine? Totuş”,
continuă ea acoperindu-şi faţa cu mânil
„ce am devenit eu, femeia altuia, fe-
meia amicului tîu!”

El vèdea, că o durere nemărginită
îi ridica sinul ei, vèdea cum i cur-
geau lacrimile printre degete, ca nise
isvôre. El simţea, cum îl iubea ea de
fierbinte, şi nicî o idee despre vre-o im-
putare, că ea pôte sê aparţină altuia
şi nu lui, nu-i trecu prin minte. „Aşa este”,
dise el cu tristeţă, strângîndu-o mai
tare la peptul séu, ca şi când ar fi vo-
it sê nu o mai piêrdă. „Aşa este, tre-
buie sê gândim, că aşa a trebuit sê
fi, pentru-că de-altmîntrelea am fi fost
prea fericit. Totuş în momentul acêsta
est a mea, închipesce-ţi, că vii peste piaşa
şcolii de medicină, şi că eu te aştept:
o vino, îmbrăţişeză-mă ca atunci, numai
o singură dată.”

Perdut în amintiri zăcea ea pe
peptul séu; în dosul privirilor ei po-
somorite părea că se pierde idea la rea-
litate; din ce ce mai viuă şi mai ami-
cală se părea, că se ivesce amintirea,
un zîmbet divin se ivi pe buzele ei

de a se amesteca și de a preface învățământul nostru din românesc în unguresc.

Și întru adevăr, că după cum vom vedea îndată, noul proiect al d-lui Csáky, n'are alta de scop, decât de-a face o nouă spărțură în autonomia confesională și de-a promova interesele specifice de rasă prin maghiarizarea învățământului românesc.

În § 1 al acestui proiect se dice, că școlile populare elementare afară de-o locuință cinstită și de-o grădină de cel puțin 1/4 de juger, sunt dator să dea învățătorului ordinar nu mai puțin de 300 fl. v. a., salariu anual.

În § 11, se dice, că suma această permisă de ministru de culte și instrucțiune publică se poate completa până la minim în următorul mod: a) Comisiunea administrativă stabilește cuantumul salariului învățătoresc însumat de autoritățile școlare respective. b) Totu astfel, comisiunea administrativă examinează, dacă calificarea învățătorului căruia i se dă ajutorul, corespunde tuturor cerințelor cuprinse în lege, c) ocuparea postului de învățător la acele stațiuni unde statul completează minimul salariului cu 50 fl. v. a., depinde de aprobarea ministrului de culte și instrucțiune publică.

La școlile comunale, care s'au împărțit de ajutorul statului înainte de-a intra în valoare acestui proiect, ori se vor împărți de-acum înainte, procedura de alegere a învățătorului cuprinsă în punctul al 13 din art. de lege XXXVIII dela 1876, se modifică astfel: d) dacă la stațiunile învățătoresc amintite sub c) s'ar alege astfel de indiviți, respective s'ar așterne spre aprobare alegerea acelor fel de indiviți, în privința cărora ministrul de culte și instrucțiune publică, basată pe lege, poate să ridice excepțiuni din punct de vedere al statului, ministrul, pe lângă un termen de 30 de zile, provocă organele îndreptățite a alege altă persoană și a o așterne de nou spre aprobare. Dacă o nouă provocare rămâne fără de rezultat, sau dacă noua așternere dă auză la nouă excepțiuni din cauzele de mai sus, atunci învățătorul se numește de către ministrul de culte și instrucțiune publică fără de-a mai asculta pe susținătorii școlii.

Acosta se întâmplă și la școlile susținute de confesiuni pe lângă astfel de restrângeri, că învățătorul ce se numește să se țină de acea confesiune al cărei caracter i-lă poartă respectiva școală, și față cu respectiva persoană se cere declarația autorităților bisericesc competente.

§ 12) Pe învățătorul aplicat la o

școală confesională, care în sensul §-lui premergător primește ajutorul de stat de 50 fl., are drept să-l depărteze din postu respectivele autorități confesionale pe baza unei sentințe disciplinare, der înainte de a se executa sentința trebuie să se așternă ministrului de culte și instrucțiune publică, căci numai atunci are valoare de lege decât ministrul în timp de o lună, socotind dela primirea sentinței, nu dorește o nouă cercetare și o sentință nouă adusă de protopretorele (eventualu pretorele) cercualu.

Autoritatea confesională este datoră a porni cercetare disciplinară la dorința ministrului de culte și instrucțiune publică în contra învățătorului confesional, care e ajutorat de stat. În astfel de casuri ministrul poate să subtragă ajutorul de stat deodată cu convocarea făcută autorității confesionale de a porni cercetare disciplinară, sau chiar în decursul cercetării. Dacă în astfel de casuri autoritățile confesionale nu aduc sentințe de amovare totuși trebuiesc așternute ministrului...

Dacă în decursul cercetării disciplinare iese la ivelă, că respectivul învățător a urmăriți tendințe contrare statului: ministrului îi stă în drept de a schimba sentința autorității confesionale și conformu delictului a-i măsura pedepșa mai aspră, eventualu de a-l destitui din postu.

Etă părțile mai însemnate din proiectul maghiarizatorului Csáky. Tendința lui stricăcioasă autonomiei confesionale și în genere învățământului nostru românesc, este cu mult mai vădită decât să mai insistăm asupra ei.

Prevedem, că poravul Csáky va isbuti în camere și cu acestu proiectu nu mai puțin monstru și periculosu, ca cel alu „Kised-ovurilor”.

În fața lui, ce atitudine gândesc să ia autoritățile noastre bisericesc și școlare pentru a apăra cu mai multă rezoluțiune și bărbăție dreptul confesional față cu școlile noastre populare, dreptu amenințat în gradul cel mai mare?

SCIRILE ȚILEI.

— 26 Noem. (8 Decem.)

Impăratul Wilhelm la Bucuresci. Țiarul din Bucuresci „Liberté” scrie următoarele: Impăratul Germaniei va sosi în Bucuresci, la începutul unei luni Martie viitoru. Densul va sta trei zile în Viena și o zi la Pesta. Impăratul Franciscu Iosifu îl va însoți până la frontieră, unde va fi primitu de regele

Carol. Impăratul Wilhelm va sta în Bucuresci trei zile și va locui în palatul regal. Dela Bucuresci se va duce apoi la Sinaia, unde va sta o zi și apoi se va duce la Iași, unde se va opri 24 de ore. Dela Iași împăratul Wilhelm se va întorce directu la Berlin. Elu va fi însoțit de principele Henric de Prusia și de principii Leopold de Hohenzollern și Frideric de Hohenzollern. În onorea împăratului Wilhelm, se voru arangia număröse festivități, între cari și o mare revistă militară.

Aprovisionări cu carne din România. În ședințele de curându ținute ale comisiunei pentru aprovizionare și economie publică din Budapesta, s'a pus în debateră și cestiunea importului de carne din România, deoarece mai mulți întreprindători au cerut acestu lucru. Ministrul a respins cererea întreprindătorilor, și comisiunea din vorbă, considerându lipsele aprovizionării cu carne, a insistat pe lângă cererea numită și a hotărît să intervină la ministru pentru obținerea concesiunei de a importa carne din România.

Limba maghiară în statul dualist. „Pester Lloyd”, comentându cele ce s'au petrecut zilele trecute în delegațiunea ungară privitoru la limba maghiară în armată, dice între altele, că cunoșcerea limbei maghiare, corespunzătoare dualismului din monarhia cu timpul va face în armată progrese atât de mari, încatu ea se va folosi și în cercurile ofierilor superiori; și numirea cutărui generalu de ministru de războiu, nu va mai fi împiedecată de necunoștința limbii maghiare, care, dice perciunatul guvernamentalu, este indispensabilă în statul dualist. — Va fi și nu pré!

Partisanii reginei Natalia, după cum anunță țiarul „Novi List”, au de gând să pregătescă unu protest în contra expulșării reginei Natalia. Acestu protestu, care va fi semnatu numai de femei, va fi prezentat scupștinei.

Mórtea împăratului Don Pedro a causat o mare mâhnire în Rio de Janeiro. Bursa și casele mai mari comerciale, în semn de doliu, sunt închise.

O conferință a partidei „naționale” e convocată pe 13 Decemvre n. în Clușiu. În invitarea trimisă „aderenților”, comitetul executiv al partidei dice, că politica periculoasă și antinațională a guvernului actualu îi impune datoru, ca să ducă în luptă la viitoarele alegeri pe alegătorii cu sentimente „patriotice”,

pentru care scopu partida trebuie să se censtituească.

Tarifulu vamal francescu. Unu grupu de agricultori din camera francesă au cerut să se revină asupra tarifului votat de cameră, în scopu de a lovi fănurile străine cu o vamă mai mare. Dreptulu de 8 franci înscris în noulu tarif nu este suficientu spre a protege morile francese. Ei certu deci urcarea taxei la 12 franci.

Tergulu de rimători dela Turnu-Severin. Prețuri invariabile 80—90 bani chilogramul. Rimătorii intrați în tergu dela 1 Aprilie până la 8 Noemvre 1891, 10.715. Vânduți în România 2335; esportați în Austro-Ungaria 405; tăiași de Societatea Elvețiană pentru esportu 910; rămași în seșașe 7065. Sănătatea vitelor este escelentă.

Nou episcopu a fost numit în Supuș abatele titularu Paul Samreșany din Typultha și canonicu prepositu din Agria.

Cutremurul de pământu ce a fost în Sibiu în noptea de 29 spre 30 Noemvre s'a simțit și în Mediaș și Deva.

Dela Cenadulungurescu.

(Urmare.)

La rogarea comunei politice, în a. 1885 înaltul Ministeriu s'a învoit, ca comuna politică să potă cumpăra pusta erarială de pe teritorul comunei noastre de 362 jugere cat., jugerul a. 170 fl. plătabil în 10 ani. Românii, ca tot-deuna și atunci formau majoritate în comitetul comunalu, s'au înțelesu întâiu între sine apoi și cu frații Sârbi, ca să se facă propunere, că din pusta de 362 jugere, comuna politică să cumpere 212 jugere, și 100 jugere să cedeze spre cumpărare comunei bis. române și 50 jugere comunei bis. sârbe. Propunerea s'a făcutu în comitetu, și întregu comitetul afară de judele, de notariulu și de trei țiaru — primi propunerea. Cu atata treba trebuia să se finescă; der nu, unu anu întregu a durat lupta, ținându-se ședințe peste ședințe, deși Românii și Sârbi au ținut ca ferulă la o laltă, așa în fine s'a luat concludul, s'a subșternut la comitat carele l'a desaprobatu motivându, că cestiunile bisericesc nu se potă amesteca cu cele politice. Purtarea notariului și a celorlalți antiști, precum și a comitatului, au stîrnit sânge réu în comitetul întregu, din care cauză și-a propus a nu lăsa nimic neîntreprinsu pentru ajungerea scopului. — S'a înțelesu comitetul co-

și se sfârși în nise gropițe pe obraji ei.

— „Și nu m'ai cunoscut?” lă întrebă ea zimbindu. — „Și tu nu m'ai cunoscut?” întrebă elu cu o privire plină de tandreță. „Ah”, răspuse ea. „Mi-s'a întipăritu atunci foarte bine trăsurile feței tale și au rămasu adencu săpate în inima mea, der, dău, nu te-ași fi pututu recunoște. Pote a venitu și de acolo, că te-amu vădutu numai noptea înfășuratu în manta, cu pălăria pe ochi, și cum imi și puteam închipui. — Firesce, că în séra dintăiu, când i-ai trîgatulu lui Faldner: „La revedere”, atunci imi veni tonulu atât de cunoscutu ca și când l'ași mai fi auditu odată, der amu risu de mine însă-mi din cauza acestor presupuneri nebune. După aceea din când în când mi-se părea, că tu ești acela, pe care-l credeam; der când în Dumineca trecută ai pronunțatu cuvintele Pont des Arts, atunci vădutu, că fața ta se luminează dintr'odată, păreai, că trăiescu cu totul în amintiri și din cele dintăiu cuvinte am înțelesu, că tu ești acela! Der firesce, că tu nu m'ai pututu recunoște, nu e așa, că am devenitu cu totul palidă?”

„Iosefo”, răspuse elu: „unde erau simțurile mele? Unde erau ochii mei, urechile mele, de nu te-am recunoscutu? Chiar când te-am vădutu pentru întâia dată trecu prin inima mea unu fioru de bucurie, tu semăni foarte bine cu tabloul pe care l'am iubit cu pe unulu ce-ți semăna, der descoperirea asupra nemului mamei tale mă conduse pe o cale rădăcită; vădutu în tine numai pe ființa, ce semăna cu fiica Laurei, și adese-ori, când ședeam lângă tine, pribegeam gândurile mele departe, departe — la tine!”

„O, Dumneșeule!” esclama Iosefa, „e adevăratu, e cu puțință? Pot să mă mai iubesc?”

„Că nu te potă iubi? — Der mi-e permis să te iubesc? Dumneșeule, tu te numesci d-na de Faldner și spune-mi pentru Dumneșeule, cum s'a întâmplat toate aceste? De ce nu mai așteptatu măcaru o singură dată?”

32.

Ea și sterse lacrimile, se reculese pentru ca să vorbească — „Vedă”, duse ea „pare că o sorte dușmană ar fi adus lucrurile acolo, ca să mă facă nenorocită. După ce ai plecatu tu, n'am mai avut nici o bucurie. Serile acele cu

tine mi au fost foarte plăcute. Vedă, încă din momentul prim când ai rugat în limba maternă pe amiculu tău să-ți dea banu, de atunci a bătutu inima mea pentru tine; și când tu cu o generositate fără margini și cu delicateță te-ai îngrijit de noi, ah, de multe-ori ași fi voit să te stringu la inima mea și să-ți mărturisesc, că te adoră ca pe o ființă mai înaltă. Nu știu, ce mi-ar fi fostu mie greu să facu pentru tine; și câtu de generos și nobil te-ai purtat față de mine. Tu plecai, și eu plângeam multă vreme, căci unu sentimentu durerosu imi dicea, că ne despărțim pentru tot-deuna; la opt zile după ce ai plecatu, muri mama mea grabnicu. Acea, ce-mi dăduseși atunci, imi ajunse, să îngropu pe mama mea, ca să nu lasu amintirea ei în necinste. O damă, era contesa Landskron, care locuia vecin cu noi și auți despre noi sêrmenele, mă chiamă la sine. Ea mă examină în toate, percurse hârțile mamei mele, pe cari i le dăsem; ea părea mulțămă și mă luă ca domnișoră de companie. Călătoriram, nu voesc să-ți descriu, cum imi sângera inima, când trebuia să părăsesc Parisul acesta; mai lipsiau numai 14 zile, până

la timpul pe care l'ai hotărît; căci dacă m'ași fi dusu la prima la locul indicat, ași mai fi luat încă-odată adio dela tine! Der nu s'a întâmplat așa, când trecuram din strada St. Severin pe pițea bine cunoscută dela l'Ecole de Medecine, inima imi bătea cu putere și dusei în mine: „Pentru tot-deuna!” „Eduard, n'am mai auditu nici-odată nimic despre tine, numele tău imi era necunoscutu, tu trebuie, că uitaseși de multu pe sermana cerșitoare; eu trăiam din grația străinilor, am avut să suferu multe amărăciuni, le-amu suferitu, fiindcă nu erau dintre cele mai dureroșe. Când însă contesa se stabili în timpul acesta pe moșia ei, când Faldner mă ceru în căsătorie, când observai, că voesc să-mi asigure o existență bună, și potă chiar i se urise de mine — o singură dată amu fostu fericit în viață, și nici nu mai speram, că voi mai fi vre-odată; celelalte mi erau indiferente — atunci devenii soția sa.”

„Sermană copilă, tocmai a acestui Faldner, tocmai tu cu sufletul tău gingaș, cu sentimente atât de delicate și cu nise pretensiuni îndreptățite la unu viitoru mai bunu, tocmai tu să fi soția

munală a se prezenta înaintea Preasfințitului Domn Episcop Ioan Meșianu. Înaltă Prea sfințitul primindu-ne cu încredințată-i bunăvoință, ni-a dat îndrumările necesare, ni-a protegiat și înaltul Ministeru s'a îndurat la rugarea noastră a aduce rezoluțiunea: de aceea pusa de 362 jugăre comunei politice au cedat'o spre cumpărare, comuna politică e în drept, decât voiesce, a ceda spre cumpărare și comunelor bisericesci, nu e în contră la acesta. Ținându-se de nouădintă, comitetul în unanimitate a cedat, 100 jugăre la comuna bisericescă română și 50 jugăre la com. bisericescă sârbă.

Dela cumpărarea pusei datăză turburarea, și de-atunci notarul Hegedüs e dușmanul gazdelor și pune în cumpănă toate auctoritățile la comitat, ca din gazde să nu potă deveni nici unul jude comunal, și triumful e totdeauna al d-sale. 'Nainte de asta cu 5 ani, au rugat fruntașii pe comitele supremă, să facă atenție pe pretorele să candideze la postul de jude comunal și din omenii avuți și chiar a designat pe cine, — rogarea însă n'a avut efect. — 'Nainte de asta cu doi ani au rugat pe ablegatul cercului nostru a se întrepune pentru candidarea unui fruntaș și anumit pe cine, a fost înzadar, că notarul Hegedüs mai multă au trasă la cumpănă decât fruntașii din comună. Din a. 1885 s'a început a se turbura pacea în sinul conlocuitorilor noștri și n'a turburat'o d-lă Ciôră, ci D-lă Hegedüs.

Până în a. 1888 episcopii noștri primari au fost omenii avuți, s'a și chivernisit bine averea bisericescă. În anul 1888 s'a ales judele comunal Georgiu Uncu, — carele și de presente este jude; — de episcopii primari: de al II-lea episcop Petru Luțai și de al III-lea episcop Stefan Luțai, ambi jurați comunali, devotați notarului Hegedüs, se înțelege, că servitorii comunali mânau la comandă omenii la alegere și aceștia toți trei la oală n'au avere curată de 2000 fl. v. a., pe când avem mulți omenii bogăți în comună. Pe cât erau toți Români de bine măhnii până'n suflet pentru această nemerită alegere, pe atât de mare era bucuria D-lui Hegedüs și a preotului Ierosim Luțai, că dâșii sunt d-nii situației și la comuna bisericescă. Dér abia a ținut bucuria domniei lor un an și jumătate, când toți trei episcopii au fost suspinși pentru defraudarea de bani bisericesci.

D-lă Hegedüs a avut cunoștință despre pățania judei și a juraților săi și decât ar fi iubit dreptatea, și ar fi dorit susținerea păcii în comună, de

ce n'a denunțat pe acești antistii la pretorele? Noi scim de ce n'a făcut una ca acesta, fiindcă d-sa le este protector și făcându una ca acesta, s'ar fi blamat însuși pe sine și s'ar fi spus la aceea, ca antistia să fi compusă din gazde, pe cari dâșii îi uresce.

Dela suspendarea numiților epitropi, turburarea a luat dimensiuni mai mari, căci ca antistii comunali aveau terenuri și samene vrabă între popor, de câte ori se aduna comitetul parochial, partizanii judei Georgiu Uncu întâi se consultau cu dâșii la casa comunală, apoi veniau la ședință, astfel din sfadă și larmă au constatat consultările.

Vom descrie, cum s'au continuat și se continuă turburările.

Invățătorul nostru Georgiu Hidișianu, după un serviciu de 15 ani, devenind greu morbos și incapabil de a mai funcționa, încă înainte de asta cu doi ani s'a substituit în locul dâșului tinărul cu distincă calificățiune Ioan Lugoșianu. Pe acest tinăr îl uresce d-lă Hegedüs pentru păcatul, că e distincă calificat. Nu multă după substituiri, veni în comună noastră feciorul preotului Ierosim Luțai cu numele Terentie Luțai. Acest om a fost la noi invățător în a. 1872, la anul îi dimisă din post; de atunci a fost invățător în multe comune, esind cu rușine din tot locul. Adăpostindu-se la tatăl său, timpul și-l'a omorât și ceretarea birturilor și cu jocul de cărți, câștigându cu cărțile mulți bani; că numai dela un biet pilă de gâsco cu numele Teodor Vanu într'o singură noapte a câștigat neto 212 fl. Pe Achim Popon cu cărțile l'a dus la sapă de lemn, mai pigulindă estă mod de bani și pe alți; antistia comunală despre aceasta avea cunoștință, dér a închis ochii. Cu banii în chipul acesta câștigă, adăpând clasa mai săracă cu spirituoase, își făc o partidă bunicică; avându de ajutor în această lucrare și pe părintele său.

(Va urma.)

Corespondența „Gaz. Trans.“

Valea-Jiului, 1891.

Onorată Redacțiune! Pe la începutul acestui an a apărut în colonele acestui prețuit ziar o corespondență din Valea-Jiului, în care d-lă Simeon Zehan, teolog abs. și invățător a arătat unele îngrijiri față de sorțea și viitorul poporului nostru din aceste părți, din motivul, că acel popor nu este preparat și îngrijit pentru momentul, când acuși are să fie inundat de o mulțime de străini dintr'alte țeri, fiindcă nu are nici școle, nici biserici

corespunzătoare, nici conducători apți și desinteresați.

Deși față cu vederile d-lui Zehan s'au exprimat și păreri contrare, eu însă în privința sorții viitoare a poporului nostru nutresc aceleași îngrijiri, ca și d-lă Zehan, pentru-că ori cine care cunoșce împrejurările noastre va recunoșce, că în Valea-Jiului poporul nostru a fost seprătat cu totul și închis de lumea din afară și că prin urmare pe toate teriturile a rămas înapoi celualalt corp al națiunii, și că aci avem încă multă de adus în ordine până ce ne vom pute pune pe o treptă egală cu frații noștri din alte părți.

Să luăm pentru exemplu comuna Lupeni, care mai întâi va fi inundată de străini și prefăcută în colonie montană. Etă cum stăm noi aici: avem o biserică mică de lemn aruncată pe un delu afară din sat, insuficientă chiar pentru poporul indigen, și un preot din vremile vechi, despre a cărui rîvnă și însușiri nu e loc să vorbesc aci. Școala și invățătorul lipsesc, fiind afiliată în această privință la comuna Pașeni. În cantitate mai mică și până acum s'au exploatat cărbuni de pe teritorul acestei comune, va să dăcă coloniști străini în număr mai mic și până acum au fost aci. Contactul cu aceștia și împrejurarea, că birturile jidovesce în loc și mai cu seamă în comunele învecinate sunt în abundență, a adus poporul la o decadență și ruină aproape totală materială și morală. Astăzi puține familii vei afla în această comună, a căroră avere să nu fiă intabulată la cutare casa de credit pentru bani imprumutați. Și apoi nu e mirare, când și astăzi, în secolul acesta al lumii, mai păstrează Jianul încă vre-o 90—100 de sărbători de origine păgână, cum sunt a lupului, a ursului, gâdinet, corn de primăveră etc. De lucrat nu lucră, ér când are sărbători, îi place să și petreacă totă ziua în birturi demoralizătoare, bând la rachiu și dându-se la tot felul de fărdelegi. De cercetarea s. biserică barmă Dumineca, nici vorbă nu este.

Pe lângă această demoralizație, mai vine și impregiurarea, că poporul nostru se expropriează pentru prețuri bagatele. Și ce e mai trist, chiar și între preoții poporului nostru se află de aceia, cari primesc bacșuri la Juda, ca să-lă seducă, dâșii că și dâșii au dat tot cu acel preț. Cei nevinovați, căci sunt și de aceea, nu iau asupra-și această imputare.

Ceea ce s'a dîș despre comuna Lupeni se pôte aplica cu forțe puține excepțion și la alte comune din Valea-Jiului. Apoi scitut este, că străinii, cari vor veni aci, sunt din țările civilizate:

Germania, Boemia etc. și aflându poporul nostru într'o stare atât de desolată, de sigur, că nu vor întempera mare rezistență întru subjugarea, ori chiar scoterea cu totul a aceluia din acest romantic ținut. Terenul e îngust pe aci ér lume va inunda multă, căci această vale are un viitor frumos. Poporul nostru nu are nici un mijloc de rezistență. La lucru în mine nu voiesce să între, afară în liber are puțin pământ roditor, ce va face dér? Școle, biserici, preoți și invățători destoinici nu are. Aceștia însă sunt factorii, cari singuri ar pôte fi în stare a-lă susține și ocroti între împrejurările de față. Singuri aceștia sunt în stare a-i arăta calea cea bună și adevărată, pe care trebuie să pornescă, decât doresce să mai existe aci.

Ar fi timpul suprem, înadverș, ca să lășăm nepăsarea la o parte și să ne punem pe lucru, căci la din contră poporul nostru din Valea-Jiului este pierdut. S.—u.

DIVERSE.

Un munte, care se surpă. Nu de parte de orașul Murcia între satele Ulea și Ojas, în Spania s'a produs un fenomen curios, care a aruncat alarmă printre locuitorii din aceste localități. O mare porțiune de teren, aparținând muntelui cunoscut sub numele de „Castillo de la Reina Mora“ (Citadela Reginei maure), s'a deprins de acesta și a început să luncce încet spre pôle, distrugându tot ce întempera în cale. Sătenii au alergat în masă ca să asiste la acest curios spectacol ce oferă terenul mișcător. O formă ce se găsea situată pe acest teren, a fost luată odată cu surparea. Un mare număr de arbori, au dispărut în crepăturile ce s'au produs prin surpare. Acest fenomen s'a observat numai de vre-o trei zile și mișcarea continuă. Intregul munte a crepat în mai multe locuri. Nu se știe încă cărei cauze se datorește această imensă deslipire de teren.

Insușirile igienice și vindecătoare ale scorțișorei. Nu de mult s'a descoperit, că scorțișora omoră microbul frigurilor tifoide (lingorei). Chamberland, colaboratorul lui Pasteur, ajutat de Cadeac și Meunier, a verificat puterea scorțișorei asupra tifosului la institutul lui Pasteur. Din cercetările lor reese, că esența de scorțișora nimicesce baocilul tifosului (lingorei) în 12 ore. Importanța acestei descoperiri mai cresce prin împrejurarea, că microbul de tifos nu potă trăi în aburii esenței de scorțișora, și aerul încărcat cu parfum de scorțișora, decât-lă inspirăm este apt de a nimici bóla lingorei. Parfumul de scorțișora are aromă forțe plăcută; în secolul al XVI acesta era parfumul aristocrației, și cine știe de nu va veni de nou la modă, înlocuind, pentru vestiminte, toaletă ș. a., parfumurile cele mai căutate astăzi. Și decât acesta nu i-ar succede, de sigur, că în cazul de epidemie parfumul de scorțișora va fi în totă casa, — dîce „Fóia Diecesană“.

NECROLOGŪ. Studentii din clasa VIII-a dela gimnasiul superior din Blășiu deplângu mórtea iubitului lor conșcolar Macsiu Picașiu, stud. abs. de cl. VII, întemplată la 5 Decemvre n. c. în Galda inferioară.

Fiă-i țărana ușoră.

Cursulu pleței Brașov

din 8 Decemvre st. n. 1891.

Monede românești	Cump.	Vend.	9.30
Argint româneș	9.26	9.30	9.31
„Napoleon-d'or	9.29	9.34	10.65
„Lire turcesc	10.60	9.58	9.63
„Imperial	9.58	5.45	5.50
„Talbin	5.45		

Proprietar:

Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil interimalt:

Gregoriu Maior.

acestui om? Dér totuși așa este; Iosefa, nu mai pot, nu mai trebuie să stau nici măcar o di aci, ori câte defecte urite are, totuși a fost odată amicul meu, acum sunt oșpele său, și chiar decât n'ar fi lucrurile aceste, noi nu putem fi fericiți împreună!

Zăcea o durere nemărginită în cuvintele aceste; el sărută ochii frumoșei femei, numai pentru ca să nu fiă mai slab prin mahnirea, ce isvora din această.

— „O, numai o di“, sopti ea cu gingășă; „numai acum te-am regăsit, și te gândesc deja să fugi. Vești, decât te duci, atunci se va închide érași pentru totdeauna ușa fericii mele, voi trebuie să îndur multe necazuri, și apoi imi va rămâne și o ore-oare amintire care mă va mistui în largul pustiu, în care viețuesc.“

„Ascultă, voi mărturisi totul lui Faldner“, dîse tinărul, după ce se mai gândise câteva timp, „îi voi povesti totul, pentru ca să-i mișcă inima; el totuși nu te iubesc, tu ér nu-l iubesc și ești nefericită, el se mi-te de-a mie. Casa mea nu e frumoasă ca această castel, moșile mele le poți vedé după operișul dela Belvedere, aci vei pă-

răsi multă avere, dér când vei intra în casa mea, voi pune mâile mele în loc de covore, te voi purta pe brațe, tu vei fi regină în casa mea, și eu primul t'eu servitor credincios!“

Ea privi cu durere spre cer și plângea tare: „Ah, da, decât așa fi și eu de confesiunea ta, atunci ar mai merge, dér noi am fost cununați după ritul catolic, și prin urmare numai mórtea ne va puté despărți: O Dumneșule, ce nefericit ne faci de multe-ori legile! Ce ferioare ar fi pentru mine, să fiu cu tine, să îngrijesc numai de tine, să privesc în ochii tăi, și în fiă-care di, să-ți răspălătesc a miia parte, din câte ai făcut tu pentru mine și pentru mama mea.“

— „Așadără totuși pentru totdeauna“, răspuse el cu tristeță; „va să dîcă numai mâne, și apoi ne vom despărți pentru totdeauna?“

— „Pentru totdeauna!“ sopti ea încet, sărutându-l cu înfocare.

— „Aci așa-dără te găsec femeă nerușinată?“ strigă în momentul acesta un al treilea, care sta lângă grupa acesta. Ei săriră în sus spăriați; tremurându de mâni și scărșind în dinți de furie sta baronul înaintea lor, și

nându într'o mână o hârtie, ér în cealaltă biciușca de călărită, pe care tocmai o ridicase, pentru ca să plesnescă pe frumoșă și nenorocita femeă. Fröben îl apucă de braț, îi luă cu greutate biciușca și o aruncă la o parte. „Te rog“, dîse el cătră cel infuriat, „nu face scandal aci; omenii tăi sunt în grădină, te necinstești pe tine și casa ta printr'o astfel de scenă.“

„Ce?“ strigă acela, „nu e destul de intinată casa mea prin persóna această, pe care am avut'o în casa mea? Crești tu, că nu cunosc scrisóra ta“, conținuă el, arătându-i hârtia, „acesta e o dulce epistolă la d-lă amant, la eroul romanului. Va să dîcă am luat în căsătorie o femeă, pe care ai întreținut'o tu și după ce te-ai săturat de ea, a luat'o cinstitul Faldner pentru ca să o facă dómă; apoi după 6 luni ca și din întemplare vii la vizită, pentru ca să lungesc și mai mult cornele bărbatului. Acesta mi-o vei plăti mișelule; dér această cerșitoare să se ducă érași cu farfuria și cu lanternă lângă Pont des Arts, séu să trăiescă din banii, ce-i vei da tu. Servitorii mei o vor goni cu biciul din casa mea!“

(Va urma.)

Cursul la bursa din Viena din 7 Decembrie a. c. 1891

Table with financial data including gold and silver prices, interest rates, and exchange rates for various currencies like the Austro-Hungarian and German marks.

Nr. 14327

726,1-1

PUBLICAȚIUNE.

In nexu cu publicațiunea din 26 Noembrie a. c. Nr. 14327 se publică:

Cumcă pădurea Szaraz-Timis, pe 130.1 jugere catastrale, se află 53% de brași (molifi) și 47% brași albi, cari măsurăți în înălțime până la piept, conțin unu diametru mijlociu de 56 centimetre și o înălțime de vârf de 29 metri.

Exploatarea se prelungește, până la finea lui Octomvrie 1896, așadar ou 2 ani.

Brașov, 5 Decembrie 1891.

Magistratul orașeneș.

PUBLICAȚIUNE.

Direcțiunea generală a Căilor Ferate Române face cunoscută prin acesta, că are

31 posturi de Ingineri vacante

la Serviciul de Intreținere din București, Craiova, Pitești, Buzău, Galați și Iași.

Doritorii de a ocupa asemenea posturi sunt rugați a prezenta cererile D-loru în scris la adresa Direcțiunei generale a Căilor Ferate Române, Serviciul P. la București cel mult până la 15 Ianuarie 1892 st. nou cu arătarea adresei D-loru exactă și anexându documentele următoare:

- 1) Diploma seu Certificat de terminarea studiilor a unei școle speciale de Ingineri.
2) Certificat de serviciu.
3) Act de nascere.
4) Act de căsătorie (decă e căsătorit) și de nascere alu soției, precum și eventualu ale copiilor.
5) Actele pentru serviciul militar.

Pentru informațiuni mai detaliate doritorii se voru adresa în scrisu seu verbalu la Șeful Serviciului de Intreținere C. F. R., București, Calea Victoriei Nr. 124.

724-1.

Recomandăm onor. public următoarele articole prospet sosite:

- Marinată (Aalfisch).
Serumbii de Marea ostică.
Serumbii de Dunăre.
Sardine franțuzese.
Sardine rusești (în butolașe), Sardelle.
Lacherdă I-a calitate (Lapardonu)
Masline trile și vollo (maru).
Iere negre moi.
Untdelemnă finu.
Halva I-a calitate.
Curmale I-a calitate.
Ceal diferite calități.
Bisquits pentru ceal.
Romu de Ananas și Jamaica.
Cognac franțuzesc.
Champagne franțuzesc.
Mustaru franțuzesc.
Marone de Gbrz.
Cafele diferite calități, câtu și alt articole de băcăniă cu prețuri moderate.

Ioanū Dușoiu & Fiu

725,2-1.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potu cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu, și în tutungeria I. Gross.

Mensul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octomvrie 1891.

Large railway schedule table with columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, B.-Pesta-Aradu-Teius, etc.) and rows for stations and train times. Includes a note at the bottom: Nota: Nume încurciadrați cu linii grōse însemnăză orele de nopțe.